

Pohjolaisten sukujuhlan juhlapuhe
Karttula 16.6.2007
Hyvät Pohjolaiset ja sukujuhlan vieraat!

Ensiksikin haluan kiittää Pohjolaisten sukuseuran hallitusta kutsusta tulla puhumaan tähän arvokkaaseen juhlaan. Tämä on minulle suuri kunnia.

Pohjolaisten sukuseura perustettiin 17.2.2007. Voisi ehkä sanoa, että vihdoin. Sillä on onhan sukumme varsin vanha. Juuret ulottuvat ainakin 1500-luvulle, kuten Veli Pohjolaisen laatimasta mainiosta sukukronikasta voimme lukea. Tämä Velin kirjoittama kirja ”Karttulan Pohjolaisia ja Pielaveden Hujasia” antoi varmasti merkittävän sysäyksen myös sukuseuran perustamiselle. Sukuseura on tärkeä, sanoisiko, formaalinen kehys suvulle. Se on sukua yhdistävä ja kokoava voima, joka, näin uskon, tulee tulevaisuudessakin järjestämään mm. sukukokouksia ja sukujuhlia.

Suku, sukututkimus ja sukulaisuus kiinnostavat ihmisiä. Me haluamme selvittää juuriamme. Mistä me olemme tulleet. Voidaan sanoa, että tutustumalla sukuumme myös oma identiteettimme selkiytyy. Sukumme ja esivanhempiemme kautta ymmärrämme ehkä paremmin myös arvomaailmaamme. Aikaisempien sukupolvien kautta voimme katsoa, millaisia arvoja ja periaatteita he edustivat ja edustanko minä näitä samoja arvoja.

Sukututkimukseen liittyy hyvin olennaisena osana sukupolven käsite. Sukupolvi voidaan ymmärtää monella tavalla ja sillä on eri merkityksiä. Sukupolven käsitteestä on äskettäin julkaistu jopa väitöskirja. Sukututkimuksessa me puhumme nimenomaan biologisista sukupolvista tai perhesukupolvista. Tämä tarkoittaa sitä, edellisen sukupolven edustajat ovat biologisia vanhempia ja seuraavaan sukupolveen kuuluvat biologisia lapsia. Toista näkemystä edustaa sosiaalinen sukupolvi, jonka muodostavat esimerkiksi samana ajanjaksona syntyneet ihmiset (esim. ns. suuret ikäluokat) tai tietyn ikäisinä jonkun merkittävän yhteiskunnallisen muutokset kokeneet (esim. ”märkä sukupolvi”). Monet paikalla olevista (mm. minä) kuuluvat näihin sukupolviin. Tässä väitöskirjassa muuten käsiteltiin nimenomaan sosiaalisia sukupolvia.

Sukututkimuksen sukupolvet ovat siis biologisia sukupolvia. Veli Pohjolaisen kirja mukaan Pohjolaisten suku alkaa n. 1570 syntyneestä Olof eli Olli Pohjolaisesta. Hän siis edustaa 1. sukupolvea. 5. sukupolveen kuuluu Iisakki Kustaanpoika Pohjolainen s. 1703, jota voidaan pitää ns. Lehtosaaren Pohjolaisten sukuhaaran, johon itsekin kuulun, kantaisänä. Ensimmäinen Lehtosaaren isäntä oli kuitenkin vasta 8. sukupolveen kuuluva Abel Kustaanpoika Pohjolainen s. 1828. Hän oli isoisäni eli Nurkkalan Oton isoisä. Laskujeni mukaan minä, Pertti Jaakonpoika Pohjolainen s. 1949 edustan 12. sukupolvea ja lastenlapseni, joita tosin ei vielä ole, olisivat jo 14. sukupolvi Olli Pohjolaisesta lähtien.

Sukupolvi, tosin hieman eri näkökulmasta tarkasteltuna, on keskeinen käsite sillä tieteenalalla, jolla itse työskentelen eli gerontologiassa. Gerontologia on tieteenala, joka tutkii vanhenemista. Yksi vanhenemistutkimuksen tärkeimpiä kysymyksiä on ns. APC-ongelma. (age, period, cohort). Toisin sanoen, miten pystytään erottamaan toisistaan vanhenemisen tai iän (age), ajanjakson (period) ja kohortin (cohort) eli sukupolven vaikutukset toisistaan.

Sukututkimuksella ja gerontologialla eli vanhenemisen tutkimuksella on liittymäpintoja ainakin seuraavilla kolmella alueella:

- 1) ajan merkitys, millaista on eläminen ja vanheneminen – tällä kertaa nimenomaan Pohjolaisten eläminen ja vanheneminen – eri aikoina
- 2) mikä on sukupolven (tai kohortin) merkitys elämäkokemusten selittäjänä
- 3) sukupolvien väliset kysymykset – vastuu tai ristiriita

Otan joitakin esimerkkejä näiltä alueilta.

1) Miten Pohjolaiset ovat aikojen saatossa vanhentuneet?

Velin ansiokkaasta kirjasta voimme lukea (Tässä hieman yleistän Velin tekstiä ja käytän hieman mielikuvitusta).

Pohjolaiset elelivät metsästäen, kalastaen ja kaskea polttaen. He valitsivat parhaat asuinpaikat, mutta toisaalta joutuivat kohtaamaan suuria vaikeuksia uusilla asuinsijoillaan. Rajantakainen vainolainen oli ainainen uhka. Seurauksena olivat vuosikymmeniä kestäneet rajariidat, joissa tuhannet rajaseudun uudisasukkaat ja vienankarjalaiset menettivät henkensä. Olot vuonna 1595 tehdystä Täyssinän rauhasta huolimatta olivat yhä rauhattomat hävitetyssä Kainuussa ja vuonna 1611 muun muassa Olterman kylä poltettiin talo talolta kokonaan. Esi-isiemme elämä oli kovaa ja alkeellista.

Mitä tämä merkitsee sitten vanhenemisen kannalta?

- sekä hyvää että huonoa

Vanhenemisen ja pitkäikäisyyden kannalta niukka ravinto saattaa olla hyvä asia, sillä eläinkokeista tiedämme, että vähän ravintoa saaneet rotat elävät vanhemmiksi kuin itsensä kylläiseksi syöneet rotat. Mahdollisesti kiireetön ja säännöllinen elämä on vanhenemisen kannalta hyvä asia. Toisaalta olot olivat ankarat - leipä oli tiukassa, monet sairaudet vaivasivat, asuinolot olivat huonot jne. Nämä tekijät varmasti lyhensivät elinikää.

Mitkä tekijät vaikuttavat vanhenemiseen ja miten elinikää voitaisiin pidentää?

Voidaan sanoa, että ihminen on aina ollut kiinnostunut vanhenemisestään ja keinoista saavuttaa ikuinen nuoruus. Tunnettuja nuorennuskeinoja eli rejuvenaattoreita olivat nuoruuslähteissä kylpeminen, kulturalautasilta syöminen tai nuorten tyttöjen hengityksen hengittäminen. Huomatkaa muuten, että nämä keinot oli tarkoitettu lähinnä miehille. Miehet olivat siis kiinnostuneita vanhenemisen ehkäisemisestä (ehkä toisin kuin nykyaikana, jolloin vanheneminen on ehkä erityisesti naisten tai ainakin joidenkin naisten ongelma).

Nykyajan rejuvenaattoreita

- 1960-luvulla **gerovital** (Ana Aslan, Romania)
- **immortalistit**, ruumiiden pakastaminen, fyysikko Roman Ettinger 1950-luvulla

Kalorirajoitus

- Roy Walford
- Ravinnon rajoittaminen pidentäisi elinikää 30 – 35 vuotta
- perustuu eläinkokeisiin

Hormonien merkitys,

Geenien merkitys

- vanhenemisgeeni löydetty

Antioksidantit

- C-vitamiini, E-vitamiini
- ristiriitaisia tutkimustuloksia

Yhteenvedona voi sanoa, että jos haluaa elää vanhaksi

- **kannattaa olla nainen**
- **kannattaa kuulua ylimpään sosiaaliryhmään**
- **harrastaa kohtuullisesti liikuntaa**
- **olla koko ajan pienessä nälässä**

Vanheneminen siis on erilaista eri aikakausina (esim. vanhuuden alkaminen)

2. Sukupolvi kohorttina

- tietynä aikana syntyneet ihmiset muodostavat kohortin (esim. vuosikohortti tai viisivuotiskohortti)
- he kohtaavat tietyt yhteiskunnalliset muutokset ja tapahtumat (esim. lama tai sota) samanaikaisina, heille muodostuu yhteinen ns. sukupolvikokemus
- myöhemmin syntyneet kohortit kohtaavat samat tapahtumat (lama ja sota) eri ikäisenä, jolloin heidän kokemuksensa on erilainen

3. Sukupolvikysymys

- viime aikoina tutkittu paljon nimenomaan sosiaaligerontologian piirissä
- sukupolvien väliset ristiriidat
- sukupolvien välinen solidaarisuus
- sukupolvien vastuu
- perintöriidat, tilan siirtyminen seuraavalle sukupolvelle

Hyvät sukujuhlan osanottajat!

Pienen gerontologian oppitunnin jälkeen palaan takaisin Pohjolaisten sukuun. Meidän suvusta löytyy uudisraivaajia, talollisia, lampuoteja, torppareita, pehtoreita, renkejä ja piikoja mutta ennen muuta Pohjolaiset ovat olleet maanviljelijöitä. Toisaalta käden taitoja arvostettiin. Isoisäni, Nurkkalan Otto, oli taitava kirvesmies ja veneentekijä. Hän kiteytti mielestäni erittäin hyvin rakentamisen syvimmän olemuksen todetessaan, että ”rakentamisessa ei tarvita kuin vasara, kourallinen nauvoja ja pikkusen järkeä”.

Pohjolaisille on ollut tunnusomaista neuvokkuus, ahkeruus ja peräänantamattomuus. Vuosisatojen aikana esi-isiamme koettelivat useat sodat, katovuodet, nälänhätä ja kulkutaudit, mutta luja usko maahan ja elämään säilyi. Vaikeat olot ja kotona saatu kristillinen kasvatusta ovat ohjanneet Pohjolaisia vakavaan ja rehelliseen elämäntapaan.

Minä ainakin olen ylpeä juuristani ja Pohjolaisten suvusta. Vaikka meillä ei ole suvussamme aateliä, niinpä ei ole suuria konnia tai rikollisiakaan. Nämä olisivat varmasti nousseet esiin Velin selviytyksissä. Itsekin hieman sukututkimusta harrastaneena tiedän, että tietoja kirkonkirjoissa ja erilaisissa rekistereissä säilyy juuri niistä, jotka ovat saaneet rangaistuksia. Rehellistä ja kunniallista elämää viettäneistä ns. taviksista ei ole juuri muuta tietoa, kuin syntymä- ja kuolinajat, mutta ehkä hyvän näin.

Lopuksi haluan toivottaa onnea ja menestystä uudelle sukuseuralle. Se tekee arvokasta työtä sukumme hyväksi ja sukuperinteen vaalimiseksi. Uskon, että näissä merkeissä tulemme tapaamaan vielä monta kertaa.